

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ในยุคโลกาภิวัตน์ที่มีการเปลี่ยนแปลงต่างๆ เกิดขึ้นตลอดเวลา ทั้งสามารถแพร่กระจายหรือส่งผลกระทบต่อเชื่อมโยงทั่วโลกอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีแบบก้าวกระโดดที่ส่งผลให้เกิดการเปลี่ยนผ่านไปสู่สังคมหลังฐานความรู้ขณะเดียวกันสถานการณ์แนวโน้มการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นกับสังคมไทยทั้งการขยายตัวของเมือง โครงสร้างและสัมพันธภาพครอบครัว นับว่าเป็นเงื่อนไขปัจจัยสำคัญที่มีผลกระทบต่อทั้งที่เป็นโอกาสและข้อจำกัดต่อการพัฒนาทุนทางสังคมและทุนมนุษย์ ทั้งยังส่งผลกระทบต่อกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ

การกำหนดทิศทางการพัฒนาประเทศในระยะแผนพัฒนาฯ ฉบับที่ 11 พ.ศ. 2555-2559 เป็นการสร้างภูมิคุ้มกันในมิติต่างๆ เพื่อให้การพัฒนาประเทศสู่ความสมดุลและยั่งยืน โดยนำทุนของประเทศที่มีศักยภาพมาใช้ประโยชน์อย่างบูรณาการและเกื้อกูลกัน พร้อมทั้งเสริมสร้างให้แข็งแกร่งเพื่อเป็นรากฐานการพัฒนาประเทศที่สำคัญ ได้แก่ การเสริมสร้างทุนสังคม (ทุนมนุษย์ ทุนสังคม ทุนทางวัฒนธรรม) ให้มีความสำคัญกับการพัฒนาคนและสังคมไทยสู่สังคมคุณภาพ มุ่งสร้างภูมิคุ้มกันตั้งแต่ระดับปัจเจก ครอบครัว และชุมชน สามารถจัดการความเสี่ยง และปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงมีโอกาสเข้าถึงทรัพยากรและได้รับประโยชน์จากการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมอย่างเป็นธรรมสำหรับการเสริมสร้างทุนเศรษฐกิจ (ทุนกายภาพ ทุนทางการเงิน) มุ่งพัฒนาเศรษฐกิจภายในประเทศให้เข้มแข็ง โดยใช้ภูมิปัญญา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และความคิดสร้างสรรค์ให้มีความสำคัญกับการปรับโครงสร้างการค้าและการลงทุนให้สอดคล้องกับความต้องการ ของตลาดภายในประเทศและต่างประเทศ การผลิตที่เป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม และมีการเชื่อมโยงกับประเทศในภูมิภาคต่างๆ บนพื้นฐานการพึ่งพาซึ่งกันและกันในส่วนการเสริมสร้างทุนทรัพยากร ธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมให้ความสำคัญกับการสร้างความมั่นคงด้านอาหาร การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่เป็นฐานการผลิตภาคเกษตร มุ่งสู่การเป็นเศรษฐกิจและสังคมคาร์บอนต่ำและเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม การเตรียมความพร้อมรองรับการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศและภัยพิบัติทางธรรมชาติรวมทั้งการสร้างภูมิคุ้มกันด้านการค้าจากเงื่อนไขด้านสิ่งแวดล้อม ควบคู่ไปกับการเพิ่ม

บทบาทไทยในเวทีประชาคมโลก (สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2555 : 39-41)

แนวคิดเรื่องทุนทางสังคม เริ่มเป็นที่แพร่หลายมากขึ้นในปี พ.ศ.2540 สืบเนื่องจากวิกฤตการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกิดขึ้น รัฐบาลและนักวิชาการทั้งหลายมีแนวคิดที่จะแปรวิกฤตให้เป็นโอกาสในการกอบกู้เศรษฐกิจและสร้างฐานการพัฒนาที่ยั่งยืน จึงได้มีโครงการการลงทุนเพื่อสังคม (Social Investment Project หรือ SIP) เกิดขึ้น ซึ่งประกอบด้วย 2 แนวทาง คือ แนวทางแรกจัดสรรให้กับโครงการให้มีประสิทธิภาพของภาครัฐตามแผนงานโครงการที่มีอยู่แล้ว ซึ่งสามารถบรรเทาและแก้ไขปัญหาเศรษฐกิจและสังคมได้ด้วยความรวดเร็ว สำหรับแนวทางที่สองกระทรวงการคลังมอบหมายให้ธนาคารออมสินเป็นผู้บริหารจัดการกองทุน 2 กองทุน คือกองทุนเพื่อการลงทุนทางสังคม (Social Investment Fund - SIF) หรือกองทุนชุมชน และกองทุนพัฒนาเมืองในภูมิภาค (Regional Urban Development Fund - RUDF) หรือกองทุนเมือง สำหรับกองทุนชุมชนนั้นจัดตั้งขึ้นเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งแก่ชุมชนทั้งในชนบทและในเมือง เพื่อการฟื้นฟูวิกฤตสังคมและส่งเสริมเศรษฐกิจพอเพียงไปสู่การพึ่งตนเองในระยะยาว โดยให้การสนับสนุนงบประมาณแก่กิจกรรมหรือโครงการที่เสนอโดยองค์กรท้องถิ่น ซึ่งได้แก่ องค์กรชุมชน เครือข่ายองค์กรชุมชน สถาบันในชุมชน คณะกรรมการหมู่บ้าน องค์การบริหารส่วนตำบล และเทศบาล เป็นต้น ซึ่งกองทุน SIF นี้เองทำให้สังคมไทยได้หันกลับมามองคุณค่าที่เราเคยมีอยู่ ซึ่งเป็นทุนเดิมเป็นสิ่งที่อยู่ในตัวบุคคลเช่น ความมีน้ำใจ ความเอื้ออาทร ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน ความเป็นชุมชน เป็นต้น และเป็นสิ่งที่ได้รับการถ่ายทอดมาจากบรรพบุรุษ เช่น ภูมิปัญญา ประเพณี ความเชื่อและวัฒนธรรมที่มีอยู่ในชุมชน รวมทั้งสิ่งที่เป็นศักยภาพในการพัฒนาของชุมชน เช่น ผู้นำ กลุ่ม องค์กร เครือข่าย เป็นต้น ซึ่งสิ่งหรือคุณค่าเหล่านี้เป็นทุนทางสังคมที่มีอยู่ แต่ได้ถูกละเลยและมองข้ามไป

ทุนทางสังคมเป็นสิ่งที่มนุษย์ได้หล่อหลอมสั่งสมขึ้นมาจนเกิดเป็นบรรทัดฐาน วัฒนธรรม ภูมิปัญญาท้องถิ่น ฯลฯ ซึ่งถือได้ว่าเป็นทุนขั้นพื้นฐานของสังคม ที่ช่วยเชื่อมโยงให้เกิดการพัฒนาทั้งทางเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และสิ่งแวดล้อม อย่างยั่งยืน โดยอาจกล่าวได้ว่าทุนทางสังคมเป็นทรัพย์สินสาธารณะที่มีค่าขึงคนในสังคมร่วมใช้ร่วมบริ โภค มากขึ้นเท่าไรก็จะยิ่งก่อให้เกิดประโยชน์เพิ่มพูนแก่ประเทศมากขึ้นเท่านั้น ทั้งนี้การสร้างทุนทางสังคมต้องเริ่มต้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กัน เกื้อกูลกัน ไว้วางใจกัน บนหลักของศีลธรรมอันดีงามของคนตั้งแต่ระดับครอบครัว ไปถึงองค์กรขนาดใหญ่ ซึ่งความสัมพันธ์ดังกล่าวจะก่อให้เกิดการรวมกลุ่มทั้งด้านเศรษฐกิจและการเมือง ของชุมชนเมืองและชนบท ก่อให้เกิดการเรียนรู้ ตระหนักถึงการมีส่วนร่วม การจัดสรรและใช้ประโยชน์จากทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมที่มีอยู่อย่างรู้คุณค่า อันนำไปสู่สังคมที่อยู่เย็นเป็นสุข สมานฉันท์ และยั่งยืน อย่างไรก็ตามในอดีตที่ผ่านมาสังคมไทยมีทุนทางสังคมที่แฝงเร้นอยู่

มาก แต่มิได้นำมาเป็นประเด็นสาธารณะในการแก้ไขปัญหาในระดับต่างๆ ของประเทศอย่างจริงจังเท่าใดนัก แต่เมื่อเกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจ อันเกิดจากความล้มเหลวของการพัฒนาแบบไม่สมดุล จึงได้เป็นจุดหักเหให้เริ่มนำแนวทางการพัฒนาที่สมดุลมาพัฒนาโดยยึดหลักพัฒนาคนเป็นศูนย์กลางการพัฒนา ที่พอเพียงและยั่งยืน ดังปรากฏตั้งแต่แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 8 เป็นต้นมา และในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 (พ.ศ.2555-2559) สภาพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติได้บรรจุฐานคติที่ดั่งใจของทุนทางสังคมไว้ในแผนดังกล่าว เพื่อเป็นแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม การเมือง ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมให้มีความสมดุล สร้างชุมชนที่เข้มแข็งบนฐานความพอเพียง (ยึดหลักทางสายกลาง) โดยมีชุมชนที่มีภูมิคุ้มกันในระดับรากหญ้าของสังคมไทยเป็นจุดเชื่อมโยงอันก่อให้เกิดความเข้มแข็งภายในประเทศ อีกทั้งยังเสริมสร้างให้เกิดศักยภาพการแข่งขันได้ ในโลกเสรีทุนนิยม ประชาธิปไตย อันนำไปสู่ผลลัพธ์สุดท้ายที่ทุกชุมชนปรารถนาคือสังคมที่มีความอยู่เย็นเป็นสุขอย่างยั่งยืน (สำนักงานเลขาธิการ วุฒิสภา, 2549 : 20)

ทุนทางสังคมในบริบทของประเทศไทย ถือเป็นทุนสำคัญที่เสริมสร้างวิถีชีวิตที่ดั่งใจของคนในสังคมและสนับสนุนการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคมและการปกครองของประเทศมาช้านาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งต่อการเสริมสร้างประสิทธิภาพการบริการและกระบวนการผลิตในภาคเศรษฐกิจ การช่วยบรรเทาความรุนแรงและแก้ปัญหาในยามที่เกิดวิกฤตทางเศรษฐกิจและสังคม ซึ่งเป็นสถานการณ์ที่ทุนทางทรัพยากรธรรมชาติและทุนทางเศรษฐกิจมีข้อจำกัด การบรรเทาปัญหาและฟื้นฟูคนไทยและสังคมไทยให้กลับมาดำรงสถานะเดิมได้จำเป็นต้องอาศัยทุนทางสังคมช่วยสนับสนุน อย่างไรก็ตาม สถานการณ์โลกยุคปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว สังคมสามารถเชื่อมโยงกันได้ทั่วโลกความสัมพันธ์ต่างๆ มีความซับซ้อนหลายมิติ โครงสร้างเศรษฐกิจ โครงสร้างสังคมเปลี่ยนแปลงไปสู่ความเป็นวิทยาศาสตร์ ความเป็นอุตสาหกรรมมากขึ้น ประเทศไทยต้องเผชิญและรับผลกระทบจากบริบทจากการเปลี่ยนแปลงต่างๆ อย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ การเปลี่ยนแปลงจากปัจจัยภายนอกที่สำคัญได้แก่ กระแสโลกาภิวัตน์ การเคลื่อนย้ายคนโดยเสรี การเปิดเสรีทางการค้า การรวมกลุ่มความร่วมมือระหว่างประเทศ จะส่งผลกระทบต่อวัฒนธรรม และวิถีการดำเนินชีวิตของคนไทย ขณะที่กระแสโลกที่เปลี่ยนจากยุคสังคมเศรษฐกิจฐานความรู้ (knowledge base society) ไปสู่สังคมยุคหลังฐานความรู้ (post knowledge base) นั้นจะส่งผลให้ประเทศไทยต้องเร่งรีบพัฒนาศักยภาพของทรัพยากรมนุษย์ เนื่องจากกระแสดังกล่าวมีความต้องการทรัพยากรมนุษย์ที่เป็นผู้มีความรู้และทักษะหลายอย่าง สามารถทำงานได้หลากหลายมีคุณธรรมและมีจิตสำนึกสาธารณะ นอกจากนี้ ความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและสารสนเทศ ความรวดเร็วของการสื่อสาร การขยายตัวของเมือง และการก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุของประเทศไทย จะส่งผลกระทบโดยตรงต่อวัฒนธรรม

ค่านิยม วิธีการดำรงชีวิตและการประกอบอาชีพ รวมถึงปฏิสัมพันธ์ของผู้คนในสังคม ตั้งแต่ระดับครอบครัว ชุมชน และประเทศ ดังนั้น ถ้าประเทศไทยสามารถนำทุนทางสังคมที่มีอยู่มาอนุรักษ์ฟื้นฟู พัฒนาต่อยอดและนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างเหมาะสมแล้วก็จะ ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชน ประเทศชาติให้มีความสมดุล มั่นคงและยั่งยืนต่อไป (สุวรรณณี คำมั่น และคณะ, 2551 : 1-2)

อำเภออุบลรัตน์ตั้งอยู่ในเขตพื้นที่จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งมีสภาพภูมิประเทศและที่หลากหลาย ได้แก่ ทรัพยากรทางทะเล ทรัพยากรป่าไม้ที่อุดมสมบูรณ์ซึ่งเป็นพื้นที่อาศัยอยู่ของช้างป่าอุบลรัตน์ และมีแหล่งน้ำขนาดใหญ่ คือ เขื่อนยางชุมซึ่งเป็นแหล่งน้ำเพื่อการเกษตรแก่เกษตรกรที่อยู่ได้เขื่อนนอกจากนี้อำเภออุบลรัตน์ยังมีทุนทางสังคมอื่นๆ ที่หลากหลายและขึ้นชื่อ เช่น หลวงพ่อในกุฏิ ทุนทางด้านองค์ความรู้ ทางด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น และวัฒนธรรมท้องถิ่นที่หลากหลาย เช่น ปรากฏชุมชนด้านต่าง ๆ และประเพณีการรำกลองยาว เป็นต้น ซึ่งจากการที่มีทุนทางสังคมที่หลากหลายได้ทำให้ประชาชนมีคุณภาพชีวิตที่แตกต่างกัน กล่าวคือ หากชุมชนมีต้นทุนทางสังคมที่สูงก็จะมีการพัฒนาชุมชนสูงตามไปด้วย แต่ทั้งนี้ก็ยังปัญหาการพัฒนาชุมชนหลายด้านด้วยกัน เช่น ด้านเศรษฐกิจเกี่ยวกับปัญหารายได้ไม่เพียงพอต่อการดำรงชีวิต และปัญหาสิทธิในที่ดินทำกิน เนื่องจากที่ดินที่ยึดครองไม่มีเอกสารสิทธิในการครอบครองเป็นเพียงแค่สิทธิในการยึดครองเพื่อทำกินเท่านั้น ทำให้ไม่สามารถใช้เป็นสินทรัพย์ในการค้ำประกันในการทำธุรกรรมทางการเงินกับธนาคารหรือสถาบันการเงินได้ ทำให้ประชาชนส่วนหนึ่งไม่มีต้นทุนในการประกอบอาชีพ เกษตรกรรม เช่น ต้นทุนในการปลูกสับปะรด และมะม่วง ทำให้ต้องกู้เงินจากแหล่งเงินกู้ยืมระบบหากปีใดประสบปัญหาเรื่องราคาผลผลิตตกต่ำ หรือประสบปัญหาภัยพิบัติทางธรรมชาติ โดยเฉพาะภาวะภัยแล้ง ก็จะส่งผลให้ประชาชนมีหนี้สินเพิ่มมากขึ้น และสะสมมาตลอดระยะเวลาหลายปีที่ผ่านมา ทั้งนี้หากบุคคลใดมีต้นทุนทางสังคมที่สูงกว่าคนอื่น ๆ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิทธิในที่ดินทำกิน เงินลงทุนการประกอบอาชีพก็จะมีโอกาสในการประกอบอาชีพเพื่อหารายได้กับครอบครัวมากกว่าบุคคลอื่น ๆ

ผู้วิจัยในฐานะเป็นบุคลากรที่ปฏิบัติหน้าที่สังกัดองค์การบริหารส่วนตำบล จึงมีความสนใจ ที่จะทำการวิจัยเรื่องการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

คำถามการวิจัย

1. ทุนทางสังคมและการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลรัตน์ จังหวัดประจวบคีรีขันธ์อยู่ในระดับใด

2. มีทุนทางสังคมใดบ้างที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ อำเภออุบลูรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

3. แนวทางที่เหมาะสมในการ บริหาร ทุนทางสังคม เพื่อการ พัฒนาชุมชนในพื้นที่ อำเภออุบลูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์เป็นอย่างไร

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษา ทุนทางสังคม และการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ อำเภออุบลูรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

2. เพื่อศึกษา ทุนทางสังคมที่ส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ อำเภออุบลูรี จังหวัด ประจวบคีรีขันธ์

3. เพื่อหาแนวทางที่เหมาะสมในการ บริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนใน พื้นที่อำเภออุบลูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

สมมติฐานการวิจัย

ทุนทางสังคมส่งผลต่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

ขอบเขตของการวิจัย

1. ขอบเขตด้านเนื้อหา ในการศึกษาครั้งนี้มุ่งที่จะศึกษาทุนทางสังคม 4 ด้าน ได้แก่ ทุนมนุษย์ ทุนสถาบัน ทุนทางปัญญาและวัฒนธรรมและทุนทรัพยากรธรรมชาติและศึกษาการพัฒนา ชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์

2. ขอบเขตประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนในเขตอำเภออุบลูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ จำนวน 32,720 คน

2.2 กลุ่มตัวอย่าง ที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ คือ ประชาชนในเขตอำเภออุบลูรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ผู้วิจัยกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างโดยใช้สูตรของทาโรยามาเน ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 396 คน

2.3 ผู้ให้ข้อมูลสำคัญที่ใช้ในการวิจัยเชิงคุณภาพ ได้แก่ บุคคล ที่มีบทบาทในการพัฒนาชุมชนตำบลละ 2 คน รวมทั้งสิ้น 14 คน โดยใช้การสัมภาษณ์เจาะลึก (In-Dept Interview)

3. ขอบเขตของตัวแปรที่ศึกษา

3.1 ตัวแปรอิสระ คือ ทูทางสังคม ประกอบด้วย ทูมมนุษย์ ทูสถาบัน ทูทางปัญญาและวัฒนธรรม และตูทรัพยากรธรรมชาติ

3.2 ตัวแปรตาม คือการพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภออุบลูรี จังหัดประจวบคีรีขันธุ์

4. ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ศึกษา ในการวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเฉพาะพื้นที่อำเภออุบลูรี จังหัดประจวบคีรีขันธุ์

5. ขอบเขตด้านระยะเวลา ระยะเวลาที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ เดือนมิถุนายน - กรกฎาคม 2559

นียมเชิงปฏิบัติกร

1. ทูทางสังคม หมายถึง พลังที่มีอยู่ในชุมชนและสังคม ซึ่งเกิดจากการรวมตัวของกลุ่มคนเพื่อที่จะอยู่ร่วมกัน ทำงานร่วมกัน บนพื้นฐานความไว้เนื้อเชื่อใจ สายใยผูกพันและวัฒนธรรมที่ดีงามของสังคมไทย โดยผ่านองค์ประกอบ ทูมมนุษย์ ทูสถาบัน ทูทางปัญญาและวัฒนธรรม และด้านทรัพยากรธรรมชาติ

1.1 ด้านทูมมนุษย์ หมายถึง บุคคลในอำเภออุบลูรีมีความมีน้ำใจเอื้ออาทรต่อเพื่อนมนุษย์ มีความเชื่อในระบบคุณค่าและหลักศีลธรรมที่ดี เช่น มีคุณธรรม วินัย ความซื่อสัตย์ จิตสำนึกสาธารณะ ฯลฯ ที่จะทำประโยชน์ต่อสังคมที่มีคุณภาพ มีความรู้ สติปัญญาและทักษะ มีคุณธรรม มีวินัย และความรับผิดชอบ มีทัศนคติที่ดีในการทำงาน โดยเฉพาะอย่างยิ่งมีการรวมกลุ่มเพื่อทำประโยชน์ให้ส่วนรวม

1.2 ด้านทูสถาบัน หมายถึง มีการรวมตัวของกลุ่มคนในอำเภออุบลูรีเป็นองค์กรที่มีความศรัทธา ความเชื่อมั่น และมีจิตสำนึกร่วมกัน มุ่งมั่นในสิ่งเดียวกันเพื่อพัฒนาสังคม ชุมชนให้เข้มแข็ง เป็นการรวมกลุ่มและสถาบันทางสังคมเป็นเครือข่ายที่มีพลังในการขับเคลื่อนการพัฒนาชุมชนความเป็นกลุ่มก้อนทำให้มีศักยภาพและพลังที่จะช่วยเหลือกันเองหรือร่วมกันทำประโยชน์เพื่อชุมชน ได้แก่ กลุ่มออมทรัพย์ต่างๆ กลุ่มอาชีพ วัด โรงเรียน สถาบันครอบครัว รวมทั้งหน่วยงานภาครัฐ เช่น องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) สถานีอนามัย สถานีตำรวจ เป็นต้น

1.3 ด้านตูทางปัญญาและวัฒนธรรม หมายถึง การที่ประชาชนในอำเภออุบลูรีมีการนำเอาองค์ความรู้จากตัวบุคคล ชุมชน ภูมิปัญญา ปราชญ์ท้องถิ่น จนเกิดกระบวนการนำไป

พัฒนาเป็นจารีต ประเพณีวัฒนธรรม นำไปสู่การใช้ประโยชน์และความภาคภูมิใจในความเป็นตัวตนของตนเอง ได้แก่ ภูมิปัญญาไทย ภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปวัฒนธรรมไทย สถาปัตยกรรมต่าง ๆ เช่น แหล่งประวัติศาสตร์ โบราณสถาน รวมทั้งระบบคุณค่า จารีตประเพณี วัฒนธรรมต่างๆ เหล่านี้เป็นสิ่งที่ส่งสมสืบทอดกันมา เป็นสายใยของความผูกพัน เป็นสิ่งที่ทำให้ชุมชนอยู่ร่วมกันด้วยความรักใคร่ สามัคคีเป็นหมู่เหล่า มีความเอื้ออาทรช่วยเหลือเกื้อกูล แบ่งปันกัน เป็นสิ่งที่คุ้มให้คนอยู่ในกรอบจริยธรรม คุณธรรม เป็นตัวช่วยสนับสนุนการทำกิจกรรมอื่น ๆ ของชุมชน

1.4 ด้านทุนทางทรัพยากรธรรมชาติ หมายถึง อำเภอกุยบุรีมีทุนทางทรัพยากรธรรมชาติอยู่ในชุมชน และชุมชนได้ใช้ประโยชน์ร่วมกัน เช่น แม่น้ำ ถ้ำ ป่าเขา ของป่า ผลผลิตทางการเกษตรของชุมชน ทรัพยากรทั้งหลายที่มีอยู่ในชุมชนเป็นสิ่งที่ทำให้คนในชุมชนเกิดความผูกพันเป็นตัวเชื่อมให้คนในชุมชนมีความสัมพันธ์เป็นกลุ่ม / เครือข่ายร่วมกันใช้ประโยชน์เพื่อการแก้ไขปัญหาและพัฒนาชุมชน เป็นการใช้ทรัพยากรธรรมชาติ น้ำตก ภูเขา เพื่อจัดการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ของชุมชนโดยการมีส่วนร่วมของคนในชุมชนและทำให้มีการเอื้อเพื่อเผื่อแผ่ เช่น การร่วมกันพัฒนาผลผลิตของชุมชนให้มีคุณภาพหรือร่วมกันอนุรักษ์ให้คงไว้ ซึ่งสิ่งต่างๆ เหล่านี้ทำให้คนรวมกลุ่มมีสัมพันธ์ภาพที่ดี ช่วยเหลือกันและช่วยงานของส่วนรวม

2. การพัฒนาชุมชนในพื้นที่อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ หมายถึง การพัฒนาความรู้ ความสามารถของบุคคลเพื่อให้สามารถพัฒนาตนเองได้ทางด้านร่างกาย และจิตใจ รวมทั้งการพัฒนาด้านสังคมและด้านเศรษฐกิจ

ประโยชน์ที่ได้รับ

1. เป็นแนวทางในการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนในพื้นที่ อำเภอกุยบุรี จังหวัดประจวบคีรีขันธ์
2. เป็นข้อมูลให้กับผู้บริหารของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาชุมชนได้นำไปใช้ประโยชน์ในการบริหารทุนทางสังคมเพื่อการพัฒนาชุมชนไปสู่ความเข้มแข็งอย่างยั่งยืน